

Gondolatok egy nyári gyakorlat kapcsán.

A jogról -immár negyedik éve- halottam egy keveset, a jogi pályákról viszont semmit, Mint sokunknak, az én családomban, környezetemben sincsenek jogászok, akik megfogható közelségbe hozhatták volna ezt a világot, amibe az egyetemi évek után bekerülünk. Parasztőseim idegenkedésével huzódoztam bármiféle hatóságtól, az ő félszegségükkel topogtam egy-egy tanács, bírósági ajtó előtt. Zavart ez a gátlás, többek között ezért is szántam rá magam augusztusban egy önkéntes államigazgatási gyakorlatra. Az ottani pár hét alatt felötlött gondolataimat két csoportra osztanám. Az első gondolatkör az egyetemi oktatáshoz, a másik az "apparátusban" szerzett tapasztalatokhoz kapcsolódik.

A tanácsnál döbhentem rá igazán, mennyire szükséges egy ilyen gyakorlat. A fogalmak érthetőbbé váltak, elvontságuk "telepleződött". Ugy éreztem az első hét után, hogy néhány nap alatt többet tanultam, mint az egyetemi években. Aztán persze rájöttem, hiába "nézelődnék", igen keveset látnék, ha nem lenne mögöttem az a három év.

A jelenlegi gyakorlati oktatási rendszer létrejöttének okait nem ismerem. Pl. az orvosképzésnek egyben kétségtelen az előnye: mire a hallgató eljut az államvizsgáig, a gyakorlatban kap képet a fő munkaterületekről, választáskor saját tapasztalataira is támaszkodhat. Mi viszont csak akkor jutunk ki néhány hétre a jogalkalmazás frontjára, amikor már többnyire döntenünk kellett az elhelyezkedésről. Nem ismerkedünk több jogterülettel, mert vagy a tanácsra vagy a bíróságra stb., de mindenképpen csak e g y helyre mehetünk.

Nagy szükség lenne legalábbis már másodévből elkezdeni az elmélet és gyakorlat együttes oktatását. A negyed- és ötödév közötti gyakorlatig már mindenkinek kellene legalább két-három hetet ismerkednie a fő jogterületekkel, így a pályaválasztás valóban pályaválasztás lenne. Legnehezebb helyzete azoknak, akik nem egy jogász szervezet segítő kötelékébe, hanem, mint pl. a gazdasági pályára menők rögtön a mélyvizbe kerülnek, és pár héttel az államvizsga után teljes jogász munkát várnak tőlük.

A másik gondolatkörbe csak egy-két, semmiképpen sem tudományos igényű megjegyzés. Mennyi ósdi terhet, hordalékot hordoz magán még a tanácsi szervezet, és mennyit hordozunk mi magunk is -ügyintézők és ügyfelek egyaránt.

A tanács hivatali-szervezeti fegyelme, viszonylagos zártsága, bizonyos elszigetelődést hoz magával. Dolgozóinak nincs ideje kimenni az emberekhez, és közvetlenül érzékelni a problémákat. Ami a hivatalban a helyi valóságból lecsapódik, az már szükségszerűen módosult képet ad. Nehéz mérni a tanács és a lakosság, az ügyintéző és az ügyfél kapcsolatát, főleg nehéz ennek rendszeres felső ellenőrzését megvalósítani. Egy szervezet, egy alkalmazott megítélése, szélsőséges esetek kivételével, nem annyira a lakossággal való kontaktus minőségétől, demokratizmusától függ, sokkal inkább a szervezet funkcionálásától, és például a belső ügyintézési-ügyirati fegyelemtől. Ez részben természetes is, mégis keresni kellene a hatékony

ösztönzési módszereket ezen a téren is.

Jellemző, hogy az egyik jelentés az adóhivatalra hivatkozott, mint a lakossággal való kapcsolat egyik kiváló módjára. Az adóhivatal létérdeke a sikeres bevétel, ezért valóban felkeres mindenkit. Az állampolgárok persze szívesen mellőznék az ilyen típusu barátságot. Párszor megfigyelhettem, az ügyirtéző hiába volt rendes ember, előítélettel, bizonyos fésultsággal, csömörrel kezelte az ügyfeleket, elfelejtette például őket hellyel kínálni, vagy más módon éreztette, hogy megzavarták őt munkájában. Másik oldal, hogy az ügyfelek nemigen tartják be a fogadóórákat.

Az emberek előítéleteit bizonyítja, hogy levelek tömegével árasztják el a rádiót, televíziót, ujságokat, a "felsőbb szerveket". Jó réhányszor még csak meg sem kísárlík varaszuk elintézését a helyi szervnél.

Ugyanígy érdekes jelenség mennyire leterhelik tanácsot a notórius hivatalbajárók. Ezek sokszor idegbeteg, pszichopata emberek. Némelyek a magányosságukra keresnek enyhülést, mások szereplési vágyukat vagy éppen agresszív ösztöneiket élik ki. A tanács és a felettes hatóságok képtelenek tőlük szabadulni, mindannyiszor iktatni kell az ügyet, intézkedni, határozatot hozni. Mások viszont éppen a berögződött előítéletek miatt, még nagy szükség esetén sem fordulnak a tanácshoz.

Tévedés ne essék, a szóbanforgó tanács szerintem jobban működik az átlagosnál, itt semmi befeketitésről nincs szó. Néhány közvetlen tapasztalatra tértem ki, valóban csak a jelzésszintjén. Azt hiszem, ezekből is látható, mennyivel előbbnek hatna az elméleti oktatás, ha az egyetemi oktatás idején gyakorlati tapasztalatokat gyűjthetnénk. Természetesen fontos elkerülni az egyoldalú és elhamarkodott véleményalkotást és mindig fogékonyan kell befogadni az ismereteket, és állandóan korrigálni a már kialakult véleményyt.

Géczi József IV. évf.

Diákszemmel egy vilá kongresszusról

Szeptember 9-16-a között Budapesten a Magyar Tudományos Akadémián rendezték meg a XI. Büntetőjogi Vilá kongresszust, amelyen mint "organisateur" részt vettem. Ez a cím többértü munkát jelentett. Fő feladatom -több pesti joghallgató társammal együtt- az volt, hogy a küldöttek ittlétét minél kellemebbé, zökkenőmentessé tegyem. Az első napokban a kongresszus Titkárságán regisztráltuk az érkezőket, majd összesítettük és összeállítottuk a küldöttek listáját. A következő napokon többek között kávét szolgáltam fel, és elmagyaráztam hol lehet cipőt venni, fényképeket árultam, a felszólalások anyagáért szaladgáltam a tolmácsok számára stb., Belehallgattam